

De middeleeuwen

Tussen de ineenstorting van het Romeinse Rijk en het ontstaan van feodale verhoudingen in het bestuur in de vroege middeleeuwen in West-Europa kan een verband gelegd worden.

2p **6** Leg uit welk verband dat was.

Gebruik bron 3.

Uit deze bron blijkt dat:

- in 982 bisschop Adalbert uit handen van keizer Otto II voor twee functies zijn bevoegdheid ontvangt en
- omstreeks 1175 deze gebeurtenis uit 982 zó belangrijk wordt gevonden, dat er een afbeelding van wordt gemaakt op een kerkdeur.

2p **7** Leg met een kenmerkend aspect van de middeleeuwen uit, waarom deze gebeurtenis in de twaalfde eeuw op een kerkdeur in het Duitse Rijk kan zijn afgebeeld.

De groei van de steden in West-Europa droeg bij aan het einde van de feodale verhoudingen in het bestuur.

2p **8** Leg dit uit.

Gebruik bron 4.

Twee beweringen:

- 1 Artikel 111 van het Edict van Villers-Cotterêts kan gezien worden als een oorzaak **en** een gevolg van centralisatie.
- 2 Voor Franse nationalistten in de negentiende eeuw was François I een voorbeeld.

4p **9** Leg beide beweringen uit.

De middeleeuwen

---

bron 3

Op de bronzen deuren, gemaakt in ongeveer 1175, van de kathedraal van Gniezno in het huidige Polen, staan afbeeldingen uit het leven van de heilige Adalbert, een bisschop uit de tiende eeuw. Op onderstaande afbeelding overhandigt de Duitse keizer Otto II (955-983) de bisschopsstaf (symbool van geestelijke macht) aan Adalbert en maakt hem daarmee in 982 tot bisschop. Rechts staat een dienaar klaar met het zwaard (symbool van wereldlijke macht) waarmee Adalbert leenman van de keizer zal worden

bron 4

Uit het Edict van Villers-Cotterêts, uitgegeven door koning François I van Frankrijk (1539)

Artikel 111: Wij willen dat voortaan alle besluiten, zowel van onze koninklijke gerechtshoven als van ondergeschikte en lagere rechtbanken, registers, verhoren, contracten, machtigingen, testamenten en andere akten worden uitgesproken, opgeschreven en uitgegeven aan partijen in de moedertaal, het Frans, en niet anders.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.